

Прийоми позатабличного множення і ділення

1.

Виконай обчислення за схемами з коментарем. Зістав випадки множення і ділення. Що в них відмінне? Як ця відмінність впливає на розв'язування?

$$68 \cdot 4 = (\square + \square) \cdot 4 = \square \cdot 4 + \square \cdot 4 = \square + \square = \square$$

$$168 \cdot 4 = (\square + \square + \square) \cdot 4 = \square \cdot \square + \square \cdot \square + \square \cdot \square = \square + \square + \square = \square$$

$$68 : 4 = (\square + \square) : 4 = \square : 4 + \square : 4 = \square + \square = \square$$

$$168 : 4 = (\square + \square) : 4 = \square : \square + \square : \square = \square + \square = \square$$

2.

Виконай обчислення за схемами з коментарем. Зістав випадки множення; ділення. Чим вони відрізняються? Як ця відмінність впливає на розв'язування?

$$40 \cdot 6 = \square \text{ д.} \cdot 6 = \square \text{ д.} = \square$$

$$140 \cdot 6 = \square \text{ д.} \cdot 6 = \square \text{ д.} = \square$$

$$80 : 4 = \square \text{ д.} : 4 = \square \text{ д.} = \square$$

$$680 : 4 = \square \text{ д.} : 4 = \square \text{ д.} = \square$$

$$40 \cdot 6 = (\square \cdot \square) \cdot 10 = \square \cdot 10 = \square$$

$$10 \cdot \square$$

$$140 \cdot 6 = (\square \cdot \square) \cdot 10 = \square \cdot 10 = \square$$

$$10 \cdot \square$$

$$80 : 4 = (\square : \square) \cdot 10 = \square \cdot 10 = \square$$

$$10 \cdot \square$$

$$680 : 4 = (\square : \square) \cdot 10 = \square \cdot 10 = \square$$

$$10 \cdot \square$$

- ◆ Застосування правил множення (ділення) добутку на число
- ◆ Укрупнення розрядних одиниць
- ◆ Послідовне ділення

3.

Обчисли за схемами. Зістав випадки обчислення. Чим вони відрізняються? Як ця відмінність впливає на розв'язування?

$$90 : 3 = \square \text{ д.} : 3 = \square \text{ д.} = \square$$

$$600 : 2 = \square \text{ с.} : 2 = \square \text{ с.} = \square$$

$$90 : 30 = \square \text{ д.} : \square \text{ д.} = \square$$

$$600 : 200 = \square \text{ с.} : \square \text{ с.} = \square$$

$$90 : 3 = (\square : \square) \cdot 10 = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \uparrow \\ 10 \cdot \square \end{array}$

$$600 : 2 = (\square : \square) \cdot 100 = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \uparrow \\ 100 \cdot \square \end{array}$

$$90 : 30 = (\square : 10) : \square = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 10 \cdot \square \end{array}$

$$600 : 200 = (\square : 100) : \square = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 100 \cdot \square \end{array}$

$$720 : 18 = \square \text{ д.} : 18 = \square \text{ д.} = \square$$

$$720 : 180 = \square \text{ д.} : \square \text{ д.} = \square$$

$$720 : 18 = (\square : \square) \cdot 10 = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \uparrow \\ 10 \cdot \square \end{array}$

$$720 : 180 = (\square : 10) : \square = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 10 \cdot \square \end{array}$

4.

Знайди значення виразів. Запиши результати.

$72 : 4$

$72 : 18$

$16 \cdot 5$

$50 \cdot 7$

$120 : 6$

$153 : 17$

$112 : 16$

$81 : 3$

$80 \cdot 5$

$80 : 20$

$36 \cdot 6$

$76 : 4$

5.

Розв'яжи задачу. Склади та розв'яжи хоча б одну обернену задачу.

□ 60 персиків можна розкласти або в ящики, по 15 персиків у кожний, або в кошики, по 12 персиків у кожний. На скільки більше одержимо кошиків з персиками, ніж ящиків?

Сюжетні задачі

1. Склади та розв'яжи задачі, скориставшись підказками.

1

	Маса 1 кг	Кількість (шт.)	Загальна маса (кг)
I	2 кг	3 шт.	?
II	9 кг	4 шт.	?

} ?

3

	Маса 1 кг	Кількість (шт.)	Загальна маса (кг)
I	2 кг	3 шт.	?
II	9 кг	4 шт.	?

} у ?

2

	Маса 1 кг	Кількість (шт.)	Загальна маса (кг)
I	2 кг	3 шт.	?
II	9 кг	4 шт.	?

} На ?

1)

2)

1) 3)

2) 3)

3) 3)

До кожної задачі склади та розв'яжи обернену задачу.

1

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	2 грн	3 шт.	?
II	?	4 шт.	?

} 42 грн

3

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	2 грн	3 шт.	?
II	?	4 шт.	?, у 6 р. б.

2

	Ціна (грн)	Кількість (шт.)	Вартість (грн)
I	2 грн	3 шт.	?
II	?	4 шт.	?, на 30 грн б.

1)

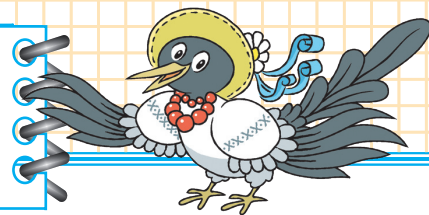
1) 2)

2) 2)

3) 2)

3) 3)

- ◆ Задачі на знаходження суми, різниці чи кратне порівняння двох добутків та обернені до них
- ◆ Задачі на знаходження четвертого пропорційного

2. Склади задачі за короткими записами. Розв'яжи задачу 1. Зістав задачі 1 і 2; 1 і 3; 3 і 4; 2 і 4. Що змінилося? Як ця зміна вплине на розв'язання?

1	Продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год.)	Загальний виробіток (шт)
I	12 шт.	однаков.	72 шт.
II	15 шт.		?

2	Продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год.)	Загальний виробіток (шт)
I	12 шт.	однаков.	72 шт.
II	?		90 шт.

1) — однакова величина

2)

2)

3	Продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год.)	Загальний виробіток (шт)
I	12 шт.	однаков.	?
II	15 шт.		90 шт.

4	Продуктивність праці (шт.)	Час роботи (год.)	Загальний виробіток (шт)
I	?	однаков.	72 шт.
II	15 шт.		90 шт.

1) — однакова величина

2)

2)

3. Знайди значення сум і різниць письмово.

$567 - 488$

$358 + 144$

$207 - 169$

$508 + 234 + 126$

4. Згадай порядок виконання дій у виразах. Знайди значення виразів. Запиши результати.

$369 + 17 \cdot 8 - 186 = \underline{\hspace{2cm}}$

$536 + 432 - 73 \cdot 4 = \underline{\hspace{2cm}}$

$658 - 127 \cdot 3 + 681 = \underline{\hspace{2cm}}$

$(978 : 3 : 2 + 37) : 25 = \underline{\hspace{2cm}}$

Ділення з остачею

1.

Розбий частки на дві групи. За якою ознакою це можна зробити?

$96:8$

$108:9$

$56:5$

$50:6$

$60:7$

$40:9$

$64:16$

$49:12$

2.

Що ти знаєш про ділення з остачею? Виконай ділення з остачею за схемою з коментарем.

$30:4$

$59:17$

$49:6$

$41:16$

$67:18$

$25:11$

$48:14$

$75:12$

$68:16$

$40:13$

$60:25$

$38:24$

- 1) _____ □
- 2) □:□=□ — **неповна частка**
- 3) □-□=□ — **остача**; □<□
□:□=□ (ост. □)

Перевірка:

$□ \cdot □ + □ = □$

3.

Зістав випадки ділення в кожному стовпчику. Виконай обчислення в першому випадку. Чи допоможе одержаний результат при знаходженні неповної частки у другому виразі? Як можна добирати значення неповної частки при діленні круглих чисел?

$30:7 = \square$ (ост. □) _____ Перевірка: $\square \cdot \square + \square = \square$	$63:5 = \square$ (ост. □) _____ Перевірка: $\square \cdot \square + \square = \square$	$44:3 = \square$ (ост. □) _____ Перевірка: $\square \cdot \square + \square = \square$
$300:70 = \square$ (ост. □) _____ Перевірка: $\square \cdot \square + \square = \square$	$630:50 = \square$ _____ (ост. □) Перевірка: $\square \cdot \square + \square = \square$	$440:30 = \square$ _____ (ост. □) Перевірка: $\square \cdot \square + \square = \square$

- ♦ Алгоритм ділення з остачею
- ♦ Ділення з остачею круглих чисел
- ♦ Ділення з остачею у випадках, коли ділене менше за дільник

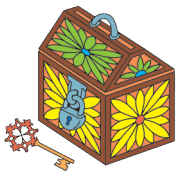
4. Виконай ділення з остачею, перевір результати.

$29 : 20 = \square$ (ост. $\square$) $\swarrow$ _____ Превірка: $\square \cdot \square + \square = \square$	$63 : 60 = \square$ (ост. $\square$) $\swarrow$ _____ Превірка: $\square \cdot \square + \square = \square$	$180 : 40 = \square$ $\swarrow$ _____ (ост. $\square$) Превірка: $\square \cdot \square + \square = \square$
$260 : 50 = \square$ $\swarrow$ _____ (ост. $\square$) Превірка: $\square \cdot \square + \square = \square$	$430 : 70 = \square$ $\swarrow$ _____ (ост. $\square$) Превірка: $\square \cdot \square + \square = \square$	$340 : 80 = \square$ $\swarrow$ _____ (ост. $\square$) Превірка: $\square \cdot \square + \square = \square$

5. Обведи вирази, значення неповних часток яких дорівнює нулю. Виконай ділення, перевір результати.

$41 : 4$ $3 : 9$ $35 : 8$ $55 : 8$
 $74 : 9$ $36 : 8$ $8 : 27$ $42 : 5$

6. Визнач спільну властивість кожного ряду чисел. У ряді 3 запиши кілька пропущених чисел.

- 1) 1, 6, 11, 16, 21...
- 2) 3, 7, 11, 15, 19...
- 3) ..., 7, 13, ..., 25, 31, ...

7. Скільки різних остач можна одержати при діленні деякого числа на 9? на 2? на 30? Назви ці остачі.

8. Денис задумав двоцифрове число, яке закінчується цифрою 8. Якщо суму цифр цього числа збільшити в 4 рази, то одержимо число, яке при діленні на 6 дає в частці 7 і в остачі 4. Яке число задумав Денис?

Математичні вирази

1. Прочитай записи із назвами математичних виразів.

$a - b$

$c + p$

$t \cdot k$

$y : x$

2. Згадай порядок виконання дій і знайди значення виразів.

$764 - (80 \cdot 8 - 213 \cdot 3) = \square$

$(360 + 270) : (270 + 360) = \square$

$(500 - 97 \cdot 5) : (7 \cdot 26 - 181) = \square$

$(200 + 31) \cdot 3 + 545 : 5 = \square$

$200 \cdot 5 - (211 \cdot 3 + 211 \cdot 2) = \square$

$825 - 50 : 5 - 100 \cdot 6 = \square$

3. Які закони додавання і множення ти знаєш? З'ясуй, на основі яких законів або правил виконано перетворення математичних виразів. Закінчи обчислення.

$370 + 260 = 370 + (30 + 230) = (370 + 30) + 230 = \square + \square = \square$

$620 - 480 = 620 - (420 + 60) = (620 - 420) - 60 = \square - \square = \square$

$12 \cdot 80 = 12 \cdot (8 \cdot 10) = (12 \cdot 8) \cdot 10 = \square \cdot \square = \square$

$560 : 40 = 560 : (10 \cdot 4) = (560 : 10) : 4 = \square : \square = \square$

$960 : 8 = (10 \cdot 96) : 8 = 10 \cdot (96 : 8) = \square \cdot \square = \square$

$36 \cdot 7 = (30 + 6) \cdot 7 = 30 \cdot 7 + 6 \cdot 7 = \square + \square = \square$

$96 : 4 = (80 + 16) : 4 = 80 : 4 + 16 : 4 = \square + \square = \square$

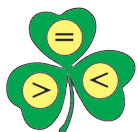

4. Порівняй числові вирази.

$(111 \cdot 9 - 299) : 7 \bigcirc (25 \cdot 4 - 18) \cdot 5$

$(30 \cdot 2 - 2) \cdot 8 \bigcirc (400 : 4 - 37) : 9$

$120 - 960 : 8 + 74 \bigcirc (180 + 720 : 4) : 8$

5. Розбий вирази на дві групи. За якою ознакою це можна зробити? Значення яких виразів ти можеш знайти? Чому не можна знайти значення всіх виразів?

$510 : 170 + 28$

$320 - (6 \cdot 30)$

$280 + k \cdot 28$

- ◆ Числові вирази
- ◆ Вирази зі змінною
- ◆ Правила порядку дій

6. Що ти знаєш про вирази зі змінною? Знайди значення виразу зі змінною, якщо $k=6$.

$$(420 : k \cdot 8) : 2$$

$$(467 + 253) : k \cdot 4$$

$$(178 + 22) \cdot 4 : 100 \cdot k$$

7. Розв'яжи задачу. Запиши її розв'язання виразом. Склади та розв'яжи хоча б одну обернену задачу.

Протягом трьох днів 3 однакові автомобілі перевезення пошти заправили 540 літрами бензину. Скількома літрами бензину заправляли один автомобіль щодня?

8. Зістав частки у кожному стовпчику. Чи допоможе знайдена неповна частка в першому виразі визначити неповну частку в другому? Виконай ділення з остачею з перевіркою.

$$42 : 8$$

$$28 : 5$$

$$65 : 7$$

$$22 : 3$$

$$420 : 80$$

$$280 : 50$$

$$650 : 70$$

$$220 : 30$$

9. Виконай додавання і віднімання письмово. У яких випадках ти можеш виконати перевірку? Виконай її.

$$356 + 444$$

$$506 - 248$$

$$617 + 296 + 108$$

$$1000 - 468$$

10. Згадай прийоми раціонального множення і ділення на 5, 50, 25; множення на 9, 99, на 11, 101. Виконай обчислення.

$$16 \cdot 9$$

$$7 \cdot 11$$

$$8 \cdot 99$$

$$8 \cdot 50$$

$$400 : 50$$

$$6 \cdot 25$$

$$670 : 5$$

$$23 \cdot 9$$

$$900 : 50$$

▶ 11. Миколка задумав двоцифрове число, яке закінчується цифрою 3. Якщо суму цифр цього числа збільшити в 4 рази, то одержимо число, яке при діленні на 5 дає в частці 6 і в остачі 2. Яке число задумав Миколка?